

– Kitap Tanıtımı –

MEVLANA CELALEDİN RUMİ'NİN UNUTULMUŞ MESAJI
Shems Friedlander, Mevlana Celaleddin Rumi'nin Unutulmuş
Mesajı, İstanbul: Sufi Kitap Yayınları 2017, 240 sayfa.

Betül IŞIKÇEVİREN

Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Temel İslam Bilimleri Tasavvuf Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi
betul.isikceviren@gmail.com

İslami Araştırmalar Enstitüsü tarafından 2012 yılının en etkili 500 Müslümanı arasında gösterilen ve "Hayatım aramakla geçti" diyen Shems Friedlander'ın 'Mevlâna Celâleddin Rumi'nin Unutulmuş Mesajı' ismiyle kaleme alınan eseri, Sufi Kitap Yayınları tarafından 2017 yılında okuyucuların teveccühüne sunulmuştur. Eserin çevirisi Ömer Çolakoğlu tarafından yapılmıştır.

Eser, Mevlâna öğretilerini günlük hayata uygulama esaslarını anlatarak, kullanışlı bir el kitabı boyutuyla temin edilmiş durumdadır. Eserin kapağında 'Mesnevi'nin her bir beyti hem bir vesile-i irşada hem de bir aşk mektubudur' cümlesi ve derviş silüeti yer almaktadır. Gerek mesaj veren etkileyici cümlesiyle gerekse de özenli seçilmiş renkleriyle eser, başarılı bir dış kapağa sahiptir. Kitabın konusu ve yazarın hayatı arka kapakta kısa ve açık ifadelerle özetlenmiştir. Ayrıca okuyucuyu yazılı içerikten kısa bir süreliğine alabilmek ve kitapta olmayan, cep telefonlarında görünecek ilave görsel ve işitsel içerikle buluşturabilmek için QR kodları kullanılmıştır.

Eser Mevlâna Celâleddin Rumi'yi tanıtırken tek bir konu yerine muhtelif birçok konuyu Tasavvuf ve İslam çerçevesi içerisinde incelenmiştir. Eserde Mesnevi, Fütuhul Gayb, Ferüddin Attar, İbn Ataullah İskenderi gibi tasavvufi klasiklerden aktarılan çarpıcı alegoriler, anekdotlar ve hikmetli sözler okumayı daha kolay ve zevkli hale getirmektedir. Shems Friedlander'ın

olağanüstü gözlem yeteneği ile yaşadıklarını anlatırken araya serpiştirdiği hikâyeler, fotoğraflar okuyucuyu ansızın sarsabilmektedir.

Eser Hz. Mevlâna'nın verdiği mesajın temellerinin ancak İslam olduğunu belirtmektedir. 'Bir Müslümanın sufi olması şart değilken, bir sufünün muhakkak Müslüman olması gerektiği' hakikatini yeniden teyit etmeyi amaçlamaktadır. Eserin içeriğinde Mevlana çerçevesinde; dervişlik yolları, zikir ayinleri, sema ritüelleri, vecd gibi konular yer almaktadır. Bu muhtelif konular tasavvufi bakış açısıyla ele alınmış ve zengin muhteva ile okuyucuya sunulmuştur.

Eserde muhtelif birçok yazı derlendiği için, bunların hepsinin ayrı ayrı tahliline yönelmek bu kısa tanıtım yazısının maksadını aşacağından biz eserin genel itibarıyla muhtevasını tanıtmakla yetineceğiz.

Eser, giriş bölümü başta olmak üzere yirmi bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler: Kitabın Hikayesi, Hz. Mevlâna Celâleddin Rumi'den Aşk Mektubu, Derviş, Dünya Yapışkanın Tutmaz Hale Getirilmesi Bir Başlangıç, Bahaeddin Veled, Mevlâna Celâleddin Rumi, Hz. Mevlâna ve Şems, Hz. Şems, Şeb-i Arus, Zikir, Şiir, Sema, Tekke, 677 Kanun, Musiki, Nasihat Balı, Anka Kuşu, Teşekkürler, Lügatçe, Bibliyografya şeklindedir.

Eserin giriş bölümünde, kitabın yazılma serüveni anlatılmaktadır. Yazar, Mevlevilerin 1972 yılında Brooklyn Müzik Akademisi'nde gerçekleştirilen zikrullah ayinini izledikten sonra içinde uyanan merak ve muhabbetle 13. Yüzyılda yaşamış bir şair ve tasavvuf büyüğü olan Mevlâna şehri Konya'ya gelir. Bu ziyaretinde Mevlevi semasını, zikir merasimlerini, Müslüman ibadetlerini seyrederek. Çok sayıda derviş ve şeyh efendi ile tanışarak kalbine İslam ve tasavvuf geleneğini öğrenme arzusu düşer. Hz. Mevlâna okuyup ondan çok şey öğrenen bizler için esas mesele, onun öğretilerini hayatımıza nasıl entegre edeceğimiz sorusunu sorar. İşte bu kitabın yazılmasının motivasyonu da bu soru ile olmuştur.

Shems Friendlander'ın ifadeleriyle: 'Hz. Mevlana'yı ilk duyduğumdan beri dünyada çok şey değişti, ancak onun mesajının taşıdığı önem, hiçbir şekilde azalmış değil. Üstelik bir 'new age şairi' olarak ambalajlandığı için bugün onun öğretilerinin hakiki mesajına ışık tutmak çok daha büyük öneme sahiptir. Her şeyde, çevremizde ve kendi nefislerimizde Yaraticı'nın işaretlerini görmek; birliğe, hizmete davet edildiğimiz hakikatini kabul etmek. Bugünün taliplerine daha münasip gelecek ve benim de şahsi tekamülümü yansıtabilecek yeni bilgilere, düşüncelere, fikirlere dayalı tamamen yeni bir kitap oluştururken ilk kitaptaki metinlerin büyük bir kısmını elde tutmanın zorluğunun üstesinden nasıl gelecektim?

Shems Friendlander hedefini gerçekleştirmek için, Hz. Mevlâna konusunda Şeyh efendiler ile görüşmüştür. Seneler içerisinde dervişler hakkında çeşitli belgesellerin yapıcılığını ve yönetmenliğini yapmış olması ona büyük bir katkı sağlamıştır. Adeta tek bir kaynaktan çıkan bir düşünceler

nehri gibi akan kapsamlı bir neticeye varmasını mümkün kılmıştır. Netice olarak yeni bir kitap ortaya çıkmıştır.

Eserin içeriği ile ilgili alıntılar yaptığımız genel mülahazalar şu şekilde özetlenebilir:

- ‘Hz. Mevlâna Celâleddin Rumi’den Bir Aşk Mektubu’ bölümünde şu ifadeler yer almaktadır: Hz. Mevlana’nın hayat hikayesi tarih kitaplarının konusu olabilir ancak onun öğretisinin özü, yani Muhammedî irşadı, Allah’ı ve O’nun Habib’i ve Resul’ünün yüksek faziletlerini tefekkür etmesi, zikr-i daimisi, Hz Peygamberin sünnetine titiz bir şekilde riayet etmesi ve bu sünnetin bizlere intikal etmiş olmasından dolayı büyük bir minnet duyması her bir kalbe ait hallerdir.

Mesnevi-i Şerifi şerh edebilir misiniz? Hz. Mevlana’nın eserlerini anlayabilmek büyük bir cehd işidir. Canınızın çektiği kadar kahve içip sohbet ettiğiniz, birbirinize hikayeler anlatıp sonra da kalktığınız bir kahvehane değildir onu eserleri. Önce kalbinizi kaplamış dünya tozlarını süpürüp Hz. Mevlana’nın size yazdığı aşk mektubuna bir yer açmaya var mısınız? (Sf. 26)

- Eserde tarihi bilgilerin yanında doğru bilinen yanlışlara da dikkat çekilmiştir. ‘Hz. Mevlana’ya ait olarak bildiğimiz resimler hayal mahsulüdür. Kıyafetlerine bakılarak ve onun yapılmış belli tariflerinden esinlenilerek fiziki endamına dair, ayrıca çok az yediği için vücudunun zayıf olduğu bilgisine dayanarak yapılmış, bir dayanağı olmayan tahmini çizimlerdir.’ (Sf. 64)

-Hz. Mevlâna oğlu Sultan Veled’e hitap ediyor.

‘Düşmanını sevmek ve onun tarafından sevilmeğe istersen ondan iyi bahset ve faziletlerini öv. O zaman dostun olacaktır. Kalple dil arasında açıkça bir yol vardır; dilden de kalbe giden bir yol vardır. Allah muhabbeti, O’nun güzel isimlerini zikrederek bulunabilir. (Sf. 87)

- Musikiye dair de şu ifadeler yer almaktadır. Tuğrul Efendi sohbet buyuruyor: ‘Dinin iki veçhesi vardır. Biri mükellefiyet, diğeri muhabbet. Alimler bize dini mükellefiyetlerimizi nasıl eda edeceğimizi öğretirler. Ama muhabbetimizi nasıl izhar edeceğimizi bize tasavvuf öğretir. Musiki, muhabbeti göstermenin en etkili yollarından biridir ve musiki tasavvufta kullanılır.’ (Sf. 222)

Mevlânâ Celâleddin Rumi Hazretleri, kökü doğrudan doğruya ‘Muhammedî Nur’ olan bir lamba gibidir. Ancak günümüz popüler kültürü O’nu neredeyse yanlış anlamakta ve yanlış yorumlanmış bir yola sürüklemektedir. Kitabın genelinde; Mevlânâ’nın öğretilerini günlük hayatta nasıl uygulanması gerektiğinden bahsedilmektedir. Uyguladığımız an manevi yükselişe geçinilebileceği vurgulanmaktadır. İslam’ı modern zamanlarda en iyi şekilde anlamının kaçınılmaz çözümü tam olarak buradan geçmektedir.

Genel hatlarıyla eserin muhtevasını vermeye çalıştığımız bu kısa tanıtım yazısına; akıcı üslubuyla tasavvuf kültürüne yeni bir kapı aralayan yazarımızı kutlayarak, eserde geçen bir anekdotla son vermek istiyoruz.

Adamın biri Molla Cami Hazretleri'nin mürşidi Sadeddin-i Kaşgari Hazretlerine, 'Bana öyle bir şey öğretin ki hayatımın geri kalanını ona vakfedeyim,' diye niyaz etmiş. Sadeddin Hazretleri, elini kalbinin üstüne koyarak, 'Buna daima riayet et; hayatta her iş bununla ilgilidir' buyurmuştur. (Sf. 45)